

Nr 1584

av herr Hermansson i Stockholm m. fl.

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 146 angående krigsmaterielexport.

I Kungl. Maj:ts proposition 1971:146 redovisas principerna för svensk export av krigsmateriel. Huvudregeln sägs vara att det skall gälla förbud mot att exportera krigsmateriel utan tillstånd. Men tillstånd kan beviljas till neutrala stater i Europa, till de nordiska staterna samt till andra stater där "från fall till fall måste bedömas om de utrikes- och neutralitetspolitiska skälen har så ringa vikt att export bör tillåtas".

Frågan om handel med krigsmateriel kan inte kopplas ifrån frågan om produktion av krigsmateriel eller försvarsfrågan i dess helhet. Vänsterpartiet kommunisterna har vid ett flertal tillfällen, och senast vid årets riksdag, krävt att det försvar av stormaktstyp, som Sverige för närvarande har, måste ersättas med en helt annan försvarsorganisation (motion 1971:689). Detta innebär att en krigsmaterielproduktion med ett försvarssystem av stormaktstyp som sin förutsättning inte kan upprätthållas. Därför är det nödvändigt att en stor del av de produktionsresurser som för närvarande används för att producera krigsmateriel överförs till produktion av nyttigheter, dvs. produkter och tjänster för civilt bruk.

Att produktionen av krigsmateriel får spela den roll den gör hänger samman med att den, liksom annan produktion under kapitalismen, bedrivs för att ge kapitalägarna vinst. Militär produktion har en stor marginalbetydelse för en rad storföretags ordertillgångar. Exporten av krigsmateriel bedrivs i spekulativt syfte och för att "jämna ut" ordertillgångarna från den svenska militärmakten. Att privat vinning och spekulation kan leda till en stor produktion av förstörelsemedel visar kapitalismens cynism och står i motsättning till folkens intressen. Vi ställer därför redan nu kravet att krigsmaterielindustrin skall förstatligas. Detta görs inte därför att vi har några illusioner om att ett sådant förstatligande är liktydigt med socialism. Vi ställer i stället kravet därför att ett förstatligande av krigsmaterielindustrin underlättar att överföra dess produktionsresurser till nyttigt och fredligt bruk.

Mot denna bakgrund kommer hela frågan om export av krigsmateriel i ett helt annat läge än det nuvarande, vilket regeringen i sin proposition bygger på och därmed godkänner.

De principer för krigsmaterielexporten som utvecklas i proposition

146 utgör inte något grundläggande avsteg från tidigare principer. Redan dessa medgav att man kunde få tillstånd att exportera vapen till militärregimer ända till dess folken av deras förtryck tvingades resa sig — och då mötas med svensktillverkade vapen. De som nya presenterade principerna utgör inget hinder för sådana situationer.

De har välkomnats från ledande rustningskapitalister. Direktör Per Odelberg i Bofors har t. ex. uttalat att "bestämmelserna inte skärpts utan blivit anpassade till realistiska förhållanden. I den mån de kan påverka exporten sker det snarast i positiv riktning." (Sv.D. 12/11 1971.)

Vi kan förstå direktörens belåtenhet. Gamla tånjbara formuleringar har ersatts med nya, icke mindre tånjbara. Inget förhindrar vapenexport till reaktionära regimer. Man hävdar att neutralitetspolitiska skäl "saknar betydelse i fråga om krigsmaterielexport till de nordiska staterna" trots att såväl Norges som Danmarks arméer är integrerade i NATO-alliansen. Vapen skall alltså även i fortsättningen kunna säljas till NATO.

När det gäller samarbete med rustningskapitalister i andra länder tycks detta snarast förordas i propositionen. Dessutom skall ett sådant samarbete mellan svenskt och utländskt rustningskapital kunna leda till att restriktionerna om vapenutförsel i stort frångås. I praktiken är detta heller inget nytt. Militära samarbetsavtal med NATO-länders rustningsindustri uppmuntras. Den amerikanska IIT-koncernen, IBM etc. kan också fortsätta sitt militära utvecklingsarbete i Sverige och för att stärka NATO:s krigspotential få använda svensk vetenskaplig och teknisk forskning och utveckling.

Däremot tillbakavisas i propositionen att svensk vapenexport skulle tillåtas till nationella befrielseörelser. Motiveringen är att "ingen stat har rätt att ingripa i en annan stats inre angelägenheter". Denna motivering är ohållbar av bl. a. följande skäl:

1. Befrielseörelserna strider inte bara mot den egna överklassen utan mot den internationella imperialismen. Deras kamp är således inte enbart en inre angelägenhet. Kriget i Vietnam kan tjäna som exempel. FNL för sin kamp mot en regim som är tillsatt av USA och framför allt direkt emot USA-imperialisternas trupper. FNL strider för sin nations självbestämmanderätt. En svensk vapenexport till t. ex. FNL skulle alltså, i den mån handel är stöd, vara ett stöd åt nationellt självbestämmande och således varken vara en inblandning i Vietnams inre angelägenheter eller ett avsteg från neutralitetspolitiken.

Om svensk vapenexport skulle förekomma står således inte export av vapen till befrielseörelser i motsättning till deklarerade principer för svensk utrikespolitik.

2. Det är å andra sidan så att vapenexport till vem det än må vara på ett sätt alltid kan sägas vara inblandning i inre angelägenheter. Det

gäller inte vara export till befrielse- eller revolutionära rörelser. Det gäller också vapenexport till varje statsmakt, emedan varje statsmakt har som sin uppgift att upprätthålla en bestående samhällsordning.

Regeringens linje blir således att export av vapen kan ske till dem som upprätthåller en bestående samhällsordning men inte kan ske till dem som tvingas till väpnat uppror. Denna huvudlinje är en följd av Sveriges ställning som imperialistisk stat. Vi kan inte godta den. Därför bör målsättningen vara att inga undantag medges från det generella exportförbudet regeringen hävdar som huvudprincip.

Med hänvisning till ovanstående föreslås

att riksdagen i anledning av propositionen 1971:146 hos regeringen hemställer om

1. åtgärder i syfte att överföra krigsmaterielproduktionen till civil produktion,
2. förslag om generellt förbud mot export av krigsmateriel och att samtidigt eventuell överkapacitet, som ett exportförbud skulle medföra, snarast utnyttjas för civil produktion,
3. förslag om förstärkning av krigsmaterielindustrin.

Stockholm den 23 november 1971.

C.-H. HERMANSSON (vpk)
i Stockholm

GUSTAV LORENTZON (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)
i Linköping

LARS WERNER (vpk)
i Tyresö

EIVOR MARKLUND (vpk)

BERTIL MÅBRINK (vpk)

PER ISRAELSSON (vpk)